

Frálíkt og vakurt yrkingasavn

bókarummæli

Regin Dahl: Eftirtorv. (Orð og lög 1981, 120 s. kr. 80, permumynd Sven Havsteen Mikkelsen).

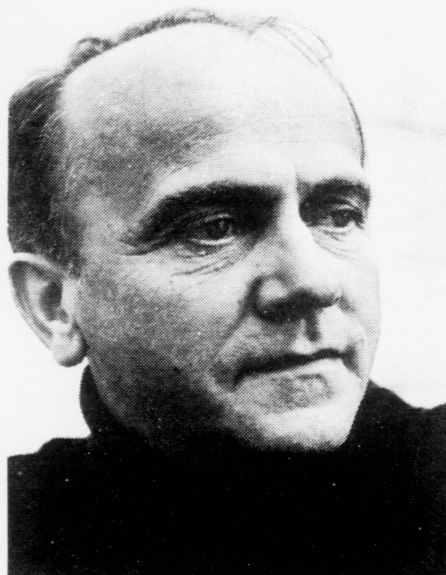
Meðan flestu yrkjarar vanliga gerast minni virknir, tá ið teir eru farnir um tey 60, so er tað nærum tvørturímóti hjá Regini Dahl. Hann hevur ongan tíð áður verið so virkin sum skald sum nú, og tað frættist, at hann hevur enn eitt savn greitt at fara til prentingar.

Seinastu søvnini hjá Regini Dahl hava havt smáin nøvn »Sneisabod», »Orðakumlar», »Trikirni» (t.e. ómetaliga små aks) og nú »Eftirtorv». Hvið hævundurin nýtir so litillátin nøvn er ilt at siga, tí søvnini eru frálík, men kanska er tað fyrri at seta innihaldið í relief — andstøða millum titlul og innihald — ella vil hann, sum teir gomlu, ikki gera seg til, men heldur lata illa at og visa seg undirbrottiligan?

Savnið er býtt í tveir høvuðspartar, »Eftirtorv,

fyrri reiðsla» og »Eftirtorv, onnur reiðsla», og hesir partarnir eru so býttir í ávikavist seks og triggjar undirbólkur. Triggir av hesum undirbólkum hava navn, og tann fyrsti eitur »Tvey ørsmá frælsiskvæði til Petur bróður 4.7.79». Í »Úr fáfongdarhafti» sigur hann seg hava sagt seg úr borgarliga samfelagnum »longu á ungum árum» og »Byggja skulu vit enn» inniheldur nakað av tí sama: frigering frá tí borgarliga, meteriella haftinum. Hann setur hesa — kanska utopisku — hugmyndina fram: byggja skulu vit enn — bil-leysir kanska — hesar ódnarhavsoyggjar.

Annar undirbólkurin við heitinum »Pinkusavn» leggur fyrri við at seta ákærana, um at »Gud og tilíkt» er svass, upp móti Marx og Freud, sum eru teir nýggju sannleikarnir, men sum alla tíðina broytast. Útsegnin verður, at um ikki annað so er Gud støðufastur mótvægis mótratrgvum. Yrkingarnar í hesum

bólki hava ein dām av livsins unduri yvir sær (t.d. »Nei, har var ikki eldað» um Mariu og Jósef). Tá alt pynt er skorið burtur, er bert tað grundleggjandi eftir: tað halgaða livi, men tú veit aldrin hvat væntar framman fyrri stavni (»Dýpisherskip undan kavi»). Í triðja undirbólkinum

prisar »Rík var gávan» livinum sjálvum og øllum teim gleðjum sum í tí finast, og í endanum av yrkingini, sum eldri litandi aftur um bak, endurtekur hann tøkkinna: »Rík var gávan — Gud og foreldur».

Seinasta yrkingin í hesum bólki, »Her brenna feginsljós», ger eina kontrastríka mynd av okkara væl gódda samfelag mótvægis teim sum svolta. Dansurin gongur hjá okkum, men, spyr yrkjarin, hvussu er við teimum sum einki eiga: »Tey grulva fram í deyðareyðum dusti/ við tandari vomb». Búkarin hjá teim svoltandi í teim tilfatskomnu londunum standa á tamb av megurð, og samstundis í Føroyum: »deilast druknir sellar/ um tál og veðurlomd». Seinasta erindi ljóðar:

Stokkið hold, neytakniggj, eygnaholini tugin og tó — her dansa feginsskallar við kenning og í spenniskóm.

Meðan hungur og hall valdar úti í heiminum, gongur dansurin og reypíð uppá tað besta í Føroyum, uttan hugsan um tey livandi deyðu. Yrkingin sigur bæði frá, at so er, at soleiðis artar livið sær, men samstundis at okkara gáløysni og líkasæla rópar móti himni. Uppbygggingin er ógvuliga fin, so at tær óhugnaliga svoltmyndirnar standa inni í yrkingini, innrammaðar av veitslugleiminum, og hetta ger mótsætningarnar enn týðuligari. Á henda

hátt verður yrkingin ein kontrast til tær báðar undanfarnu, har hann lýsir livsgleðina og takkar fyrri alt, honum er givið. Her verður vist á, at ikki øllum er givið líka nógv, og hetta áttu vit at gjørt okkum greitt.

Yrkingin »Orðini» sigur frá orðunum, sum bera eitt vet av ævinleikanum í sær og »Gamal bygdamður» lovar orðinum, serliga gudsortinum. Regin sjálvur er ein orðameistari. Hann ger ikki nýggj orð, men hann dregur orð fram í ljósmála, ið meir og minni eru gloymd, og hetta ger hann til tíðir torskildan, men tað loysir seg næstan altíð at royna at úttýða yrkingarnar. Hendingaferð tykist tað mær tó, sum um orð og innihald ikki rættliga sampakka; ikki tí orðini eru torskild, men útsegnin verður undarliga ógreið og flótandi og ikki nákvæm, sum hon plagar hjá Regini Dahl, t.d. »Livst»:

Livst — og lítið spyrst — enn minni burturúr. Fjaldafiandaskapur, aldatróttugar týningar. Einki — og sama — skil.

Meðan aðrar yrkingar av næstan sama slag, finna afturljóð hjá lesaranum. »Tað vóks úr kyknadýpum»:

Tað vóks úr kyknadýpum hin tróttuga trá út um marknagarðar hjá øllum konubornum: Hvát hendir? Hvát fer at henda?

Hvát hendir meg tá?

Yrkingarnar í hesum bólki snúgva seg um orðini og um upprunan, bæði tann allarfyrra (»Duls-Darwin»), yrkjarans fyrstu minni (»Dreingjamminni») og hvussu livið bleiv livað í »Mannatætl»:

Dvøldist á flatlondum ævini alla — borin í heim millum havs og fjalla.

Mannsins ætlan, Mannsins ætlan, mannaætl

iðukálvur — ymiskt rák: afturundirgerð.

Lívið hjá okkum er ikki ein fæst ætlan, men akkurat ætl, t.v.s. lívið livst rættliga tilvildarligt. Men líkamikið hvussu lívið er farið fram, er tað grund til at takka skapanum, sum yrkjarin sigur í »Morgunkvæða yrkja-

rans».

Fimti undirbólkurin eitur »Heimstaður mín» har ymisk støð í Havnini verða lýst við heilt fáum orðum, sum sjáldan gera setningar. Lýsingin »Á Vaglinum» endar:

Ongar rósar. Einki vín. Reynini grá. Men sólín skin.

Tó at vit ikki hava tað groðrarmikla ella fruktirnar av tí, og satt at siga er umhvorið mangan grátt, so kann sólín skína. Yrkjarin ferðast runt í Havnini, og hann sigur frá broytingum, t.d. er Havnará farin undir heilt, og sangur hennara kveður, og yrkjarin kennir seg mangan illa aftur:

Í hesum oljudálkaðu túnum í dag kennast eingi. Heimstaður mín.

Somuleiðis er Vaglið vorðin tann staður, har tey fullu og tey sum ongan depul vita sær savnast. Lívið á Vaglinum verður mynd av samfelagsins røloysi.

Tann stutta yrkingin »Undir Skálatrøð, málningur» lýsir beinrakin bátarnar á vánni, og tað teir nú umboða:

Stavn við stavn: ríkrámanna leika vaggandi vinsamliga í byrgdum hyli: eina ferð livsbjörg tjóðarinnar. Unniliga spæla nú hesir ymsu listamanna litir um allan vágnsins botn.

Í teim flestu av hesum Havnamyndum hevur yrkjarin ilt við at kenna seg aftur, og hann hevur lyndið til at halda, at alt er farið eftir reyv, bæði her og har og allastaðnis, og hann leingist eitt sindur. Men í tí seinastu yrkingini í bólkinum, »Eg hoyrði teg í kvøld», er hann aftur heima sum fyrr, og yrkingin endar: »Eg hoyrði aftur í kvøld, at tú kvæð/ rúmdarsemjunnar fagnarlag». Hóast allar broytingar er grundtónin hin sami sum áður.

»Strætískald» í sætta undirbólk er uttan iva ein lýsing av yrkjaranum sjálvum:

Kvæðini hvørva so hvørt, gleppa úr hondum — pappirslepar, vinstovurokningarbak, dálkað lummafrás. Hugans náttarróp, fjarstjórnugeislar, vitnisburðir alvitsins — rúkkutíð pappirslepar, á morgni ólesandi lummafrás.

Regin Dahl

EFTIRTORV

yrkingar

Orð og lög, Tórshavn 1981